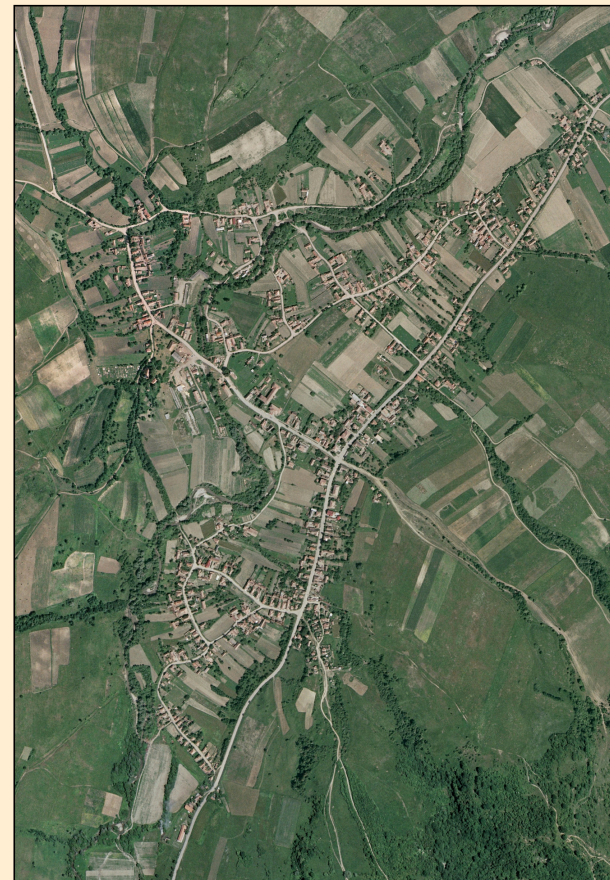

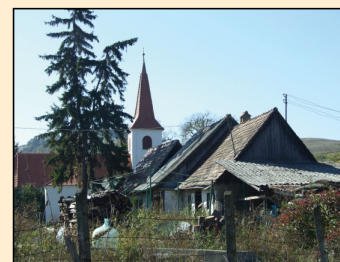
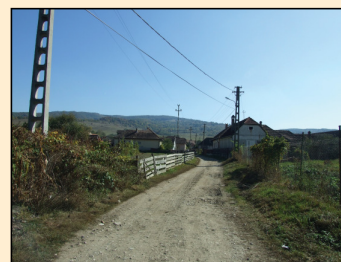

Siménfalva ♦ Településszerkezet

A település nevét régi templomának védőszentjéről, Szent Simonról kapta, a régies megnevezés *Semjénfalva* volt. A siménfalvi határban talált régészeti leletek bizonyítják, hogy a település már a késő neolitikumban lakott volt. A falutól nyugatra, a Cserehátton bronzkori leletek kerültek elő, a környező területeken több, részben feltárt archeológiai területet tartanak nyilván. Az 1333-as pápai tizedjegyzékben a falu először jelenik meg írásos dokumentumban, Sante Simion néven emlegetik, ekkor már plébániatemploma volt. Az első hivatalos népességi adat az 1850-es népszámlálás idejéről származik, akkor 147 magyar és 660 magát székelynek valló ember él a faluban. A 2002-es népességre vonatkozó hivatalos adatok 1033 magyar és 15 román nemzetiségű lakosról számolnak be, felekezeti eloszlásuk szerint: 893 unitárius, 109 református, 19 ortodox, 18 római katolikus, 6 görög katolikus, 2 baptista és 1 evangélikus. Határában a 880 m magas Várhegyen ismeretlen korú földvár sáncái látszanak, melyet Orbán Balázs Kadicsa várának nevezett el. A romok akkor Nagykladács határába estek – innen a neve. Orbán Balázs az északnyugatra emelkedő Porthárd-tetőn is sáncnyomokat talált. Egykori középkori temploma a többszöri átépítések során teljesen eltűnt.

Unitárius temploma 1808 és 1811 között épült, déli bejáratán az 1586-os évszám olvasható. Tornya 1818-ból való, a középkori torony átépítésével kapta jelenlegi alakját. Református temploma 1792-ben épült a Székely-kúria udvarán. Siménfalván kapott birtokot Székely Mózes erdélyi fejedelem, ahová később kastélyt építtetett, melyet 1805-ben bontottak le. A falu szerkezeti fejlődésében töréspontot képez a *Gátréjébe* (a két templomtól déli irányban, a Nyikó pataka által körülölelt földnyelv) települt régi falumag elhagyása a 19. sz. elején. Itt haladt át a régi országút is a mai Bárgác vonalán (jól mutatja ezt az első katonai felmérés), de a Fehér Nyikó gyakori áradásai sok kárt tettek az oda épült portákbán, így azokat az ott lakók feladni kényszerültek.

A falu szerkezetében jól elhatárolható morfológiai egységet képez az *Alsózi* rész, mely egy háromszög alakú „kompakt”, magból és a sarkokból sugaras irányban kiágazó „nyúlványokból” áll. Szintén elkülönül a Nyikó jobb oldalán az *Alba pataka* által határolt *Sáros utca*, a régi templomot is magába foglaló terület is. További „szekeket” alkotnak az Alba patakának bal partján a *Fűzes* és a Nyikó bal partján a *Bárgács–Kis utca–Új utca* tömb. A *Főút* mentén szép számmal találunk a két világháború közötti időben épült házakat és a parókia méltóságos épülete is itt kapott helyet. A Főút beépítési mintázata a régi utcákkal való találkozásoknál sűrűsödést, a közbeeső részekben pedig nagy „foghíjakat” mutat. Ez a terület a régi mag elhagyásával, az áthaladó kereskedelmi útvonal áthelyezése után kezdett beépülni (a második katonai felmérésen már a jelenlegi nyomvonal látható). Az utcaképre nem jellemző a rendezett beépítés, gyakoriak a foghíjak, üres telkek, főleg a falu morfológiai egységeinek határán, illetve a Nyikó patakának közelében.

FALUKÉP-
VÉDELMI
PROGRAM
2009

Hargita Megye Tanácsa

Siménfalva ♦ Házak, kapuk

Alszegben találjuk a falu egyik legrégebbi (18. sz.), csaknem eredeti alakjában fennmaradt házát (306 szám), melyet az évente lelkiismeretesen elvégzett (hagyományos módszerekre használó) kisebb karbantartási munka őrzött meg a mai napig. Ezt a házat az ott lakók elmondása szerint egykoron iskolának használták a falu, a csúrt elbontották ugyan, de a ház sorsáról a székelykeresztúri múzeum gondoskodni kíván, ha annak a saját helyszínén való túlélése veszélybe kerülne. A sáros utcában több régi nagygazdaházat találunk, köztük a *Malomosmester* házát (237 szám) jól megőrzött, jellegzetes falazott kapujával és tágas udvarán igényes gazdasági épületekkel: fa- és köcsürjével. Néhány háromosztatú boronafalú vénház megmaradt a faluban, bár többségük elhagyottan, omladozó tapaszattal, ritkán a Nyíki felső folyására települt falvakra jellemző tornáccal (csak az udvar felőli oldalon) és egészen kontyolt (csontolt) nyeregtetővel.

Többségük viszont falazott, oszlopos kiugró eresszel (a tetősík meghosszabbításával fedve), tornác nélkül épült, csonkakonytos, deszkázott oromfallal. A nagygazdák kö- és téglaházai százsz hatást rükröznek, falazott vakolatdiszes oromzatukon két jellegzetes szellőző ablaknyílással. A *Főút* mentén a 20. század elején többnyire kiugró eresszel épültek a házak, melyeket oromfalas fél-nyeregtető fed. A református templom közelében, a *Bárgác* utcában látható két régi kőház és a köztük *feszülő*, tulipánmotívumos vakolatdísszel ékesített falazott kapu, galambdúcos gerendázattal, ívesre bárdolt gerendákkal a gyalogkapu szemöldökében.

A háromosztatú, tornác nélküli, áthidalógerendákkal kiváltott beugró ereszt szépen tagolja a ház tömegét, „zsebet” alkotva az udvar terében. Ezek a szoborszerűen tömör házak alkothatták egykor a falukép jelentős részét, mára már jobbra egy-egy csak elszórva, kapu nélkül találkozhatunk ilyenekkel, vagy ami még szomorúbb: csak a kapuval, ház nélkül (190 szám). Jelenleg a falu építési tömegének nagy részét a hatvanas-hetvenes évek *vinclibázisai*, illetve az elmúlt húsz évben épült, helyi hagyományokhoz nem kötődő, riasztó külsejű emeletes vagy tetőtérbeépítetű házak teszik ki. A *veszőfonók házainak* jelentős hányada egyosztatú, régi és új építési technikákat és anyagokat sokszor szellemesen ötvöző vidám építmény, melyhez néhol hasonló léptékű gazdasági épület is tartozik.

FALUKÉP- VÉDELMI PROGRAM 2009

Hargita Megye Tanácsa

A gazdasági épületek leginkább jellemző képviselője a háromszatú boronafalas keresztcsűr, középen a felhúzott tetősík alatt a nagy egyszárnyú csűrkapuval, mely a csűr az udvar hierarchikus térrendszerébe kapcsolja vagy kapuvá teszi, ami a csűrkert nyugodt világára tekint. A konzolosan előreugró sarjuszárító a pajta előtti kis, emberi léptékű teret fedí be, mely tornácként szolgál a fedél alatt végezhető ház körüli munkához, és a termények szárítására is alkalmas.

Elvértve a módosabb régi portákon találunk még kő- vagy téglacsűröket, ezek sajnos, a karbantartás hiányában aránylag rövid idő alatt is komoly károkat szenvednek, boltívvél áthidalt pajtabejárataik közelében nem ritka az elvált falsarok, melyet ha vonóvasakkal idejében nem *kötnek meg* az oldalnyomás mérséklésére, egész oromfalak leomolhatnak.

Gyakori a házzal szemben, az udvar szemben levő oldalon elhelyezett nyárikonyha vagy sütőház, esetleg csak magában álló búboskemence és sokszor a kerek- vagy gémeskút is itt kap helyet. A lécből és fűrészelt deszkából szép mintázatokat formáló magas kukoricatározók gyakran az udvar díszeként a ház vonalára kerülnek (az utca felé zárva le az udvart), a gazda szorgalmát dicsérve az arra járóknak.

FALUKÉP-
VÉDELMI
PROGRAM
2009

Hargita Megye Tanácsa

Unitárius temploma a falu nyugati szélén a Templom utcában, a Borba dombjának alsó teraszán áll. 1808–1811. között épült a régi templom helyébe. Csak a „régie öreg torony” maradt meg alsó kétharmadával, melyet 1818-ban magasztaltak, illetve néhány gótikus elem (nyugati kapu). A déli bejáratú reneszánsz kökeret 1586-ból való. Két harangja is volt. A nagyobbik 1576-ból, a kisebbik Székely Mózes adománya 1585-ből. Az utóbbit beöntötték ágyúnak az 1848-as forradalomban. A mostani harangokat 1922-ben Nagyszebenben öntötték. A református templom 1792-ben épült a Székely Mózes-féle kúria udvarán.

A templomot a hívek és a Kiss család építette, felhasználva a Székely Mózes által lakott kastély épületanyagát. 1975-től a rugonfalvi anyaegyházhoz tartozik. A falu legjellemzőbb háziipara a vesszőfonás, igen sokan művelik, legtöbbjük csak néhány féle tárgyat készít, de annál nagyobb szakértelemmel, valódi szakosodás ment végbe a vesszőfonással foglalkozók között.

Gyakran látni a porták udvarán nyalábokban álló vessző-alapanyagot és nem ritkán vesszőfonó munka közben is megpillanthatjuk a gazdát. A falu népességének jelentős részét alkotják a magukat magyarnak valló cigány közösségek, melyek a falu periferiáin apró és sokszor takaros házakban élnek, főleg vesszőfonással foglalkoznak, termékeiket többnyire a fontos kereskedelmi útvonalra települt korondiak vásárolják meg és adják el többszörös áron a Korondon útmenti vásárban megálló árutazóknak.

Siménfalva • Látványosságok

FALUKÉP-
VÉDELMI
PROGRAM
2009

Hargita Megye Tanácsa